

Adrian Tchaikovsky

CHILDREN OF TIME

ADRIANS ČAJKOVSKIS

LAIKA BĒRNI

No angļu valodas tulkojusi
Ieva Melgalve

IZDEVNIECĪBA
PROMETEJS

UDK 821.111-3

Ča220

Izdevniecība Prometejs

Adrian Tchaikovsky

CHILDREN OF TIME

Copyright © 2015 by Adrian Tchaikovsky

The moral right of the author has been asserted.

All rights reserved.

Translation copyright © 2018

Šis ir daiļliteratūras darbs. Visas personas, organizācijas un notikumi, kas aprakstīti šajā romānā, ir autora iztēles auglis.

Visas šī darba tiesības ir aizsargātas. Izdevumu reproducēt, kopēt vai citādi pavairot un izplatīt bez apgāda rakstiskas atļaujas ir aizliegts.

Izdevniecība Prometejs

SIA Prometejs AB, Tīlta ielā 20

www.prometejs.lv

No angļu valodas tulkojusi *Ieva Melgalve*

Redaktore *Kristīne Zute*

Mākslinieks *Artūrs Bērziņš*

© Tulkojums latviešu valodā, izdevniecība *Prometejs*

ISBN 978-9934-553-24-0

Grāmata iespiesta SIA Jelgavas tipogrāfija

PORŠIJAI

1. RADĪŠANA

1.1. Tikai muca mērkaķu

Brin 2 stacijā nebija logu — rotācijas dēļ “ārpuse” vienmēr bija “lejup” — zem kājām un nost no prāta. Pie sienām izvietotie ekrāni rādīja tīkamus melus — kompleksu zem viņiem esošās pasaules attēlu, kuru neietekmēja stacijas pastāvīgā rotācija. Planēta izskatījās tā, it kā tā pavisam mierīgi karātos izplatījumā: zaļa lode, kas līdzinājās zilajai lodei, viņu mājām divdesmit gaismas gadu attālumā. Savulaik arī Zemi klāja zaļums, bet nu tās krāsas bija izbalējušas. Varbūt tā nekad nebija bijusi tik zaļa kā šī brīnišķīgi izveidotā pasaule, kurā pat okeāni mirguļoja kā smaragdī — to fitoplanktons uzturēja skābekļa līdzsvaru atmosfērā. Tas bija ārkārtīgi smalks un daudzšķautņains darbs — izveidot dzīvu pieminekli, kas saglabās stabilitāti cauri ģeoloģiskajiem laikmetiem.

Planētai nebija cita oficiāli apstiprināta vārda kā vien tās astronomiskais nosaukums, bet daži ar iztēli mazāk apveltītie komandas biedri uzstājīgi balsoja par vārdu “Simiāna”. Doktore Avrana Kerna, skatoties uz planētu, domāja par to tikai kā par “Kernas pasauli”. Viņas projekts, viņas sapnis, viņas planēta. Viņa izlēma, ka tā būs tikai pirmā no daudzām.

Šī ir nākotne. Šeit cilvēce sper savu nākamo lielo soli. Šeit mēs kļūstam par dieviem.

“Šī ir nākotne,” viņa izteica skaļi. Avranas balss atskanēja ikviena komandas biedra atskaņotājā — kopā to bija deviņpadsmit —, lai gan piecpadsmit cilvēki bija tepat, kopā ar viņu komandcentrā. Protams, tas nebija visas stacijas centrs: viņu rotācijas ass, kurā nebija gravitācijas, bija paredzēta enerģijas ieguvei, materiālu apstrādei un kravai.

“Šeit cilvēce sper nākamo lielo soli.” Runa pēdējo divu dienu laikā bija viņu nodarbinājusi vairāk nekā visi tehniskie sīkumi. Kerna teju vai

turpināja ar frāzi par to, kā viņi visi kļūšot par dieviem, bet nē — tā lai paliek viņai pašai. *Daudz par daudz strīdīgi, īpaši, ja ņem vērā Non Ultra Natura ākstus tur, mājās.* Par tādiem projektiem kā šis jau tā bija sakults pārāk daudz mēslu. Ak, tābrīža Zemes dažādo frakciju pretrunas bija daudz dziļākas — tās bija gan sociālas, gan ekonomiskas, gan vienkārši “mūsējie pret viņējiem”. Bet Kerna pirms daudziem, daudziem gadiem, par spīti augošajai opozīcijai, bija panākusi *Brin* palaišanu. Tagad šī ideja bija kļuvusi par tādu kā cilvēces sašķelšanās grēkāzi. *Kašķīgo primātu banda. Nozīme ir progresam. Cilvēces — un visas dzīvības — potenciāla īstenošanai.* Viņa arvien bija bijusi starp kaismīgākajiem augošo konservatīvo reakcionāru — kurus visizteiktāk iemiesoja *Non Ultra Natura* teroristi — pretiniekiem. *Ja notiktu pēc viņu prāta, mēs visi attaptos, nonākuši atpakaļ alās. Atpakaļ kokos. Visa civilizācijas jēga ir tur, ka mēs pārkāpjam dabas robežas; jūs — apnicīgie, primitīvie radījumi.*

“Protams, mēs stāvam uz citu pleciem.” Pienācīgā, pieņemtā zinātniskās pazemības frāze bija “uz milžu pleciem”, bet viņa nebija tik tālu tikusi, metoties ceļos iepriekšējo paaudžu priekšā. *Mēs esam stāvējuši uz punduru, vienu vienīgu punduru,* viņa nodomāja, *un pirms tam* — viņa ar grūtībām apturēja derdzīgu smieklīgu — *uz mērķaķu pleciem.*

Sekojošas domas norādei, sienas ekrāns un visi Prātacs ekrāni atainoja *Brin 2* shēmu. Kerna vēlējās piesaistīt viņu uzmanību, novest viņus līdz pienācīgai apbrīnai, ko bija pelnījis viņas — atvainojiet, *viņu visu* — triumfs. Lūk: centrālās serdes adata, kurai apkārt liecas viņu tora formas pasaule, dzīvības un zinātnes gredzens. Vienā serdes galā bija nepievilcīgais Sargkapsulas izvirzījums — tā drīz tiks palaista dreifā, kur kļūs par pasaulē vientuļāko un ilglaicīgāko zinātniskās izpētes darbstaciju. Otrā adatas galā dižojās Muca un Kolba. To saturs attiecīgi — mērķaķi un nākotne.

“Man jo īpaši jāpateicas doktoru Falarna un Medi vadītajai inženieru komandai, kas nepagurdami strādājuši, lai teraformētu...” viņa nupat neviļus gandrīz vai pateica “Kernas pasauli”, “...mērķplanētu, kas nu spēs sniegt drošu un auglīgu vidi mūsu izcilajam projektam.” Falarns un Medi, protams, tagad bija jau krietnu gabalu atceļā uz Zemi. Viņu

piecpadsmit gadus ilgais darbs bija pabeigts, un nu sākās trīsdesmit gadu ceļš atpakaļ. Tomēr tās bija tikai dekorācijas, kas nepieciešamas Kernas un viņas sapņa uzņēmīnām. *Viss šis darbs ir paveikts mūsu dēļ — manis dēļ.*

Divdesmit gaismas gadus ilgs ceļojums mājup. Kamēr uz Zemes velkas trīsdesmit gadi, Falarns un Medi savos aukstajos zārkos pavadīs tikai divdesmit. Viņu ceļojums ir teju vai gaismas ātrumā. Kādus brīnumus gan mēs spējam paveikt!

Kerna uzskatīja, ka ierīces, kas ļāva paātrināt viņas gaitu gandrīz līdz gaismas ātrumam, ir tikai prozaiski rīki, lai pārvietotos Visumā, ko reiz mantos Zemes biosfēra. *Mums pat sapņos nerādās, cik cilvēce var izrādīties trausla, tādēļ mēs metam tīklus plašumā un pēc tam vēl plašāk...*

Cilvēces vēsture balansē uz naža asmens. Gadu tūkstošiem ilga nezināšana, aizspriedumi, mānīcība un izmisīgi centieni beidzot bija noveduši viņus tik tālu: tagad cilvēce radīs jaunu saprātīgu dzīvību pēc sava ģimja un līdzības. Cilvēce vairs nebūs viena. Pat neiedomājami tālā nākotnē, kad pati Zeme sabruks pišļos un liesmās, tās mantojums stiepsies pāri zvaigžņu sistēmām — bezgalīga un pastāvīgi augoša Zemes dzīvības formu daudzveidība, pietiekami dažāda, lai pārdzīvotu jebkādas Fortūnas untumus līdz pat Visuma beigām un varbūt arī pēc tām. *Pat nomiruši mēs turpinātu dzīvot savos bērnos.*

Lai NUNĶi liek visas olas vienā grozā, lai sludina savu drūmo cilvēces tīrības un pārākuma vēsti, viņa domāja. Mēs evolucionēsīm un pacelsimies viņiem pāri. Mēs atstāsim viņus aiz sevis. Šī būs pirmā no tūkstoš pasaulēm, kurā mēs sēsīm dzīvību.

Jo mēs esam dievi, un mums ir vientuļi, tādēļ mēs radīsim...

Mājās negāja spoži — vismaz spriežot pēc divdesmit gadus vecajiem attēliem. Avrana bija bezkaislīgi pārlūkojusi grautiņus, kaismīgās debates, demonstrācijas un vardarbību, domājot tikai vienu: *kā mēs vispār esam tik tālu tikuši, ja mūsu genofonds ir piedrazots ar šitādiem muļķiem? Non Ultra Natura* lobijisti bija tikai visekstrēmākā grupa no veselas politisko frakciju koalīcijas — konservatīvie, filozofiskie, pat iesīkstējušie reliģiskie — kas, ieraudzījuši progresu, paziņoja, ka nupat jau pietiks. Kas ar zobiem un nagiem cīnījās pret tālāku cilvēka genoma pārveidošanu,

pret iespēju atcelt ierobežojumus mākslīgajam intelektam, pret tādām programmām kā Avranas veidotā.

Un tomēr viņi zaudē.

Arī citviet notika teraformēšana. Kernas pasaule bija tikai viena no daudzām planētām, kuras saņēma tādu cilvēku kā Falarns un Medi uzmanību. Šie neapdzīvojamie, tikai ķīmiķim interesantie akmens gabali, kas līdzinājās Zemei tikai ar aptuveno izmēru un attālumu no saules, tika pārvērsti par sabalansētām ekosistēmām, pa kurām Kerna gandrīz pilnīgi mierīgi varētu pastaigāties bez skafandra. Pēc tam kad uz šīs planētas tiks nogādāti mērķaķi un atdalīsies tos novērojošā Sargkapsula, viņas uzmanība pievērsīsies nākamajām pasaulēm. *Mēs sēsim Visumā visu Zemes brīnumu sēklu.*

Viņa teju vai nepievērsa uzmanību pati savai runai, kurā tika nosaukti vēl daudzi citi vārdi — gan šejieniēši, gan zemieši. Patiesībā viņa gribēja izteikt pateicību sev. Viņa bija par to cīnījies, viņas mākslīgi pagarinātais mūžs bija ļāvis turpināt diskusiju vairāku cilvēka mūžu garumā. Viņa bija plosījies finansistu kabinetos un laboratorijās, akadēmiskos simpozijos un masu izklaides kanālos, lai tikai šis projekts īstenotos.

Es, es esmu to panākusi. Ar jūsu rokām es būvēju, ar jūsu acīm mērīju, bet prāts — prāts ir vienīgi mans.

Avranas lūpas turpināja kustēties plānotajā ritmā, un izteiktie vārdi viņu pašu garlaikoja pat vairāk nekā, domājams, viņas klausītājus. Šīs runas īstā auditorija to noklausīsies tikai pēc divdesmit gadiem: kad tā nonāks līdz mājām kā pēdējais apstiprinājums par to, kā tagad būs būt. Viņas prāts sazinājās ar *Brin 2* centrmezglu. *Apstiprināt Mucas sistēmas!* viņa nosūtīja pieprasījumu pa sasaisti ar stacijas vadības datoru — šī pārbaude viņai pēdējā laikā bija kļuvusi par nervozu paradumu.

Pieņemamā kārtībā, dators atbildēja. Un, ja viņa palūkotos dziļāk šajā neizteismīgajā secinājumā, tad redzētu precīzus nolaižamā kuģa datus, tā gatavības pakāpi, pat desmit tūkstošu lielās primātu kravas organisma stāvokļa rādītājus — tie bija izredzētie, kas mantos ja ne Zemi, tad vismaz šo planētu, lai kā arī to nesauktu.

Lai kā arī *viņi* to galu galā nesauktu — pēc tam kad prāta spēju pacelšanas nanovīruss viņus aizvedīs tik tālu attīstības ceļā. Biotehniķi lēsa, ka jau trīsdesmit vai četrdesmit paaudžu laikā mērķaķī būs nonākuši attīstības stadijā, kurā viņi varētu sazināties ar Sargkapsulu un tās vienīgo iemītnieku — cilvēku.

Blakus Mucai bija Kolba: sistēma, kas nogādās vīrusu. Vīruss nodrošinās paātrinātu mērķaķu attīstību — tikai vienā vai divos gadsimtos viņi spers platus soļus, pieveicot gan fiziskās, gan mentālās attīstības ceļu, kurš cilvēkiem bija prasījis garus un nežēlīgus gadu miljonus.

Vēl viens blāķis cilvēku, kam jāpateicas, — Kerna pati nebija biotehnoloģiju speciāliste. Tomēr viņa bija redzējusi specifiskāciju un simulācijas, ekspertsistēmas bija pārbaudījušas teoriju un apkopājušas to tādos terminos, ko varēja saprast arī viņa — ģeniāla zinātniece plašā jomu spektrā. Skaidrs, ka vīruss bija iespaidīgs veikums — ciktāl nu viņa to spēja aptvert. Inficētie indivīdi radītu pēcnācējus ar dažādām noderīgām mutācijām: lielāku smadzeņu izmēru un sarežģītību, lielāku ķermeni, kas piemērots šādām smadzenēm, elastīgākiem uzvedības modeļiem, ātrāku mācīšanos... Vīruss pat spēja atpazīt infekcijas klātbūtni citos tās pašas sugas indivīdos, lai veicinātu selektīvu vairošanos, kuras rezultātā labākie īpatņi radītu vēl labākus pēcnācējus. Mikroskopiskajā čaulā bija ieslēgta visa nākotne — savā (gan ļoti ierobežotā) veidā vīruss bija teju tikpat gudrs kā būtnes, ko tam lemts uzlabot. Tas dziļi mijiedarbosies ar saimniekorganisma genomu, pavairošies tā šūnās kā jauns organoīds, nododot sevi tālāk saimnieka atvasēm, līdz visa suga kļūs par labvēlīgās infekcijas nēsātājiem. Lai cik izmaiņu arī nepiedzīvotu mērķaķi, vīruss adaptēsies, pielāgojoties genomam, ar kuru sapārots, analizējot, modelējot un improvizējot ar visu, ko mantojis, — līdz tiks radīts kaut kas tāds, kas spēs ieskatīties savu radītāju acīs un viņus saprast.

Viņa bija pārdevusi šo ideju Zemes cilvēkiem, tēlaini aprakstot, kā pēc tam kolonisti sasniegs šo planētu, nolaidīsies no debesīm kā dievi un satiks savu jauno tautu. Viņus sveiks nevis skarba, mežonīga pasaule, bet gan vesela saprātīgu, mākslīgi attīstītu palīgu un kalpu rase, kas viņus redzēs kā savus radītājus. Lai gan viņa to bija teikusi zemiešu valdes

sēdēs un komisijās, tomēr tas ne mirkli nebija bijis šī vingrinājuma mērķis. Mērķis bija paši mērķaķi — un tas, par ko viņi kļūs.

Par to jau NUNķi tik ļoti satraucās. Viņi brēkāja par to, kā no prastiem lopiņiem tiks radītas pārākas būtnes. Patiesībā viņi bija kā izlutināti bērni, kas iebilst pret to, ka ir *jādalās*. Cilvēce gluži kā vienīgais bērns gribēja sev nedalītu Visuma uzmanību. Un gluži kā daudzus citus projektus, kas tika pasniegti kā politiskas problēmas, vīrusa attīstību apkaroja ar protestiem, sabotāžu, terorismu un slepkavībām.

Un tomēr mēs beidzot triumfēsīm pār savu primitīvo dabu, Kerna apmierināti nodomāja. Un, protams, NUNķu izmestajos apvainojumos bija sava daļiņa taisnības, jo viņai patiešām bija vienaldzīgi gan kolonizatori, gan viņas biedru jaunimperālistiskie sapņi. Viņa vēlējās radīt jaunu dzīvību — gan pēc cilvēces, gan arī sava ģimja un līdzības. Viņa vēlējās zināt, kas attīstīsies — kāda sabiedrība, kādas zināšanas —, kad viņas mērķaķi paliks vieni ar savu mērķaķību... Tieši šī bija Avranas Kernas noteiktā cena, balva par to, ka viņa cilvēces labā nodarbina savu ģeniālo prātu. Šis eksperiments, šis planētas izmēra neatbildētais jautājums par to, kā būtu, ja būtu. Viņas pūliņu rezultātā tika radīta virkne teraformētu planētu, bet kā maksu par to viņa saņēms pirmdzimto sev un pašas radītajiem jaunajiem cilvēkiem.

Viņa sajuta, ka visapkārt ieildzis gaidpilns klusums, un saprata, ka ir nonākusi līdz runas beigām. Tagad visi domāja, ka viņa tikai ietur dramatisku pauzi pirms mirkļa, kuram nekāds teatrālums nebija vajadzīgs.

“Seringa kungs, vai esat pozīcijā?” viņa jautāja atvērtajā kanālā — lai visi dzird. Seringš bija brīvprātīgais, cilvēks, kuru viņi atstās aiz sevis. Garum garus gadus viņš riņķos ap planētas izmēra laboratoriju, aizmidzis aukstā miegā, līdz beidzot pienāktu īstais mirklis un viņš varētu kļūt par jaunās saprātīgo primātu rases skolotāju. Avrana viņu teju vai apskauda — Seringš redzēs, dzirdēs un piedzīvos daudz ko tādu, ko neviens cits cilvēks nav piedzīvojis. Viņš būs jaunais Hanumans, mērķaķu dievs.

Gandrīz apskauda, jo galu galā pati Kerna labprātāk vēlējās doties prom un ķerties pie citiem projektiem. Lai citi kļūst par vienas atsevišķas

pasaulītes dieviem. Viņa ceļos starp zvaigznēm un kļūs par panteona galvu.

“Nē, es neesmu pozīcijā.” Serings acīmredzot iedomājās, ka arī viņš ir pelnījis plašāku publiku, un raidīja kopējā kanālā.

Kerna juta aizvainojuma dūrienu. *Es taču nevaru fiziski visu izdarīt pati! Kāpēc pārējie cilvēki tik bieži nespēj atbilst maniem standartiem — es taču uz viņiem paļaujos!* Viņa nosūtīja ziņu Seringam vienam pašam: “Varbūt paskaidrosi, kāpēc?”

“Es cerēju, ka man būs iespēja teikt dažus vārdus, doktore Kerna.”

Viņa zināja, ka šī uz ilgu laiku būs Seringa pēdējā iespēja sazināties ar savas sugas pārstāvjiem, tādēļ daži vārdi šķita esam vietā. Ja viņš sevi parādīs no labās puses, tad tas padarīs Kernu par vēl dižāku leģendu. Tomēr viņa saglabāja kontroli pār komunikācijas vadību, pārsūtot Seringa balsi ar dažu sekunžu novēlošanos, ja nu viņš sāktu puņķoties vai izgvelztu kaut ko nepiedienīgu.

“Šis ir pagrieziena punkts cilvēces vēsturē,” allaž nedaudz skumīgā Seringa balss sasniedza Kernu un pēc tam arī visus pārējos. Viņa attēls bija redzams visos Prātacs ekrānos — spilgti oranžā skafandra aizdare ciet līdz pat zodam. “Kā jau varat iztēloties, man bija daudz un ilgi jādomā, līdz pieņēmu lēmumu iet šo ceļu. Reizēm vienkārši jādara tas, kas jādara — lai arī kāda cena par to nebūtu jāmaksā.”

Kerna pamāja — šī runa viņai patika. *Esi nu labs mērķaķītis un pabeidz žigli, Sering. Dažiem no mums te ir jāturpina radīt mantojumu nākamajām paaudzēm.*

“Mēs esam nonākuši tik tālu, bet vēl arvien pieļaujam visas vecās kļūdas,” Serings ietiepīgi turpināja. “Te nu mēs stāvam, Visums ir rokas stiepiena attālumā — bet mēs nevis kaļam savus likteņus, bet mierīgi noskatāmies, kā tiekam izmesti vēstures mēslainē.”

Kerna bija nedaudz aizdomājusies, un tikai pēc tam, kad vārdi jau bija nonākuši līdz komandai, viņa aptvēra, ko Serings pateicis. Avrana pēkšņi manīja, kā biedri savā starpā satraukti sazinās, pat sadzirdēja dažus balsī izteiktus vārdus sev blakus. Tajā pašā laikā doktors Mersjans nosūtīja viņai ziņu pa citu kanālu: “Kāpēc Serings atrodas dzinēja telpā?”

Seringam nebija jāatrodas adatas dzinēja telpā. Seringam bija jābūt Sargkapsulā, gatavam ieņemt vietu orbitā un vēsturē.

Viņa pārtrauca Seringa sakarus ar komandu un nosūtīja niknu prasību paskaidrot, vai viņš sajēdz, ko dara. Mirkli Seringa avatārs viņas skata laukā nekustīgi blenza uz Avranu, tad beidzot sakustināja lūpas atbilstoši izteiktajiem vārdiem.

“Jūs ir jāaptur, doktore Kerna. Jūs un jūsējie — jūsu jaunie cilvēki, jaunās mašīnas, jaunās sugas. Ja jums izdosies šis eksperiments, tad sekos nākamās pasaules — tā jūs pati teicāt, un es zinu, ka tās jau tiek teraformētas. Tam tiks pielikts punkts. Tagad. *Non Ultra Natura!* Ne pārāki par dabu!”

Dažus būtiski svarīgos mirkļus, kurus varētu izmantot, lai mēģinātu Seringu atrunāt, Kerna iztērēja personiskiem apvainojumiem. Tad Serings ierunājās vēlreiz.

“Esmu jums atslēdzis skaņu, doktore. Ja vēlaties, varat darīt ar mani to pašu, bet kopš šī brīža es runāšu, un jums nebūs iespējas mani pārtraukt.”

Viņa centās izmest Seringu no sistēmas, meklēja datoru vadībā viņa darbības pēdas, bet Serings bija Kernu precīzi un eleganti izslēdzis no spēles. Milzīgas stacijas vadības daļas vispār neparādījās viņas prātā atveidotajā shēmā, un, kad viņa mēģināja datoru par tām iztaujāt, tika noliegta to eksistence. Neviena no šīm sistēmas daļām nebija kritiski svarīga misijai — tā nebija ne Muca, ne Kolba, pat ne Sargkapsula —, un tādēļ Kerna nebija tās ikdienā pārbaudījusi ar tādu apsēstību kā parasti.

Tās nebija kritiski svarīgas misijai, bet kritiski svarīgas *stacijai*.

“Viņš ir atslēdzis reaktora drošības sistēmu,” Mersjans ziņoja. “Kas notiek? Kāpēc viņš vispār ir dzinēja telpā?” Mersjans izklausījās uztraucies, bet ne panikā — un pēc viņa droši vien varēja tīri labi spriest par visas komandas mentālo stāvokli.

Viņš ir dzinēju telpā, jo tādā gadījumā viņa nāve būs acumirkīga, pilnīga un tādēļ droši vien nesāpīga, Kerna sprieda. Viņa, citiem par pārsteigumu, jau bija sākusi kustēties. Avrana devās uz augšu, iekāpa pieejas tunelī, kas veda uz stacijas centrālo pilonu, prom no ārējās grīdas, kas

funkcionēja kā “apakša” tikai tad, ja pa to staigāja. Viņa kāpa augšup, prom no viltus gravitācijas akas, tuvāk garajai adatai, ap kuru viņi visi rotēja. Kernu sasniedza arvien satrauktāku ziņu virpulis. Viņai aiz muguras sauca balsis. Daži no viņiem doktorei sekos, to viņa zināja.

Serings mierīgi runāja tālāk: “Un šis nemaz nav pirmais solis, doktore Kerna.” Viņa tonis nezaudēja godbijību pat tagad, sacelšanās mirkli. “Mājās viss jau ir sācies. Mājās viss pat varbūt ir beidzies. Varbūt jau pēc dažiem gadiem jūs uzzināsiet, ka mēs, cilvēki, esam atguvuši gan Zemi, gan savu nākotni. Nekādu mākslīgi attīstītu mērkaķu, doktore Kerna. Nekādu dievišķu datoru. Nekādu ķemu cilvēka paskatā. Visums piederēs mums vieniem, tas vienmēr ir pienācies tikai mums — kā ir ierakstīts mūsu liktenī. Visās kolonijās gan Saules sistēmā, gan ārpus tās mūsu aģenti ir darījuši to, kas jādara. Mēs būsīm pārņēmuši varu — un saprotiet, doktore Kerna, vairākums mums piekrīt.”

Viņa kļuva vieglāka un vieglāka, traucoties “augšup”, kas pamazām kļuva par “iekšā”. Viņa zināja, ka vajadzētu lādēt Seringu, bet kāds no tā labums, ja viņš to pat nesadzirdēs?

Nepagāja ilgs laiks, līdz viņa sasniedza adatas cauro vidu un bezsvara stāvokli. Nu viņai bija izvēle: vai nu doties uz dzinēja telpu, kur Serings noteikti bija izdarījis visu, lai netiktu traucēts, vai arī prom no tās. Prom — un pavisam prom.

Viņa varētu pavērst atpakaļ visas Seringa veiktās izmaiņas. Kerna bija pilnīgi pārliecināta par to, ka viņas spējas ir pārākas par Seringa prasēm. Bet tam būtu nepieciešams laiks. Ja viņa dosies pa adatu lejup, uz Seringa pusi, kur viņš būs izveidojis norobežojumus un slazdus, tad laiks nebūs viņas pusē.

“Un, ja pie varas esošie mums nepiekrītīs, doktore Kerna,” nīstamā balss turpināja runāt viņai ausī, “mēs cīnīsimies. Ja mums ar varu jāatgūst cilvēces liktenis, tad to mēs arī darīsim.”

Viņa teju nepievērsa uzmanību Seringa vārdiem, tomēr prātā iezagās saltas bailes — ne jau par to, kādas briesmas draudēja viņai un *Brin 2* stacijai, bet par to, ko viņš teica par Zemi un kolonijām. *Karš? Neiespējami. Pat ne NUN...* Bet, jā, patiesībā bija notikuši vairāki

incidenti — politiskas slepkavības, grautiņi, sprādzieni. Visā Eiropas bāzes drošības sistēmā bija infiltrējušies pretinieki. Tomēr visas NUNĶu aktivitātes bija splāviens neizbēgamā likteņa virpuļviesulī. Viņa vienmēr tam bija ticējusi. Šādi izlēcieni bija tikai cilvēces neattīstītās daļas pēdējās spazmas.

Nu viņa devās pretējā virzienā, palielinot attālumu starp sevi un dzinēju telpu, it kā *Brin* stacijā būtu pietiekami daudz vietas, lai izbēgtu no gaidāmā sprādziena. Bet tas bija pilnīgi racionāli. Viņa ļoti labi zināja, kurp dodas.

Doktorai priekšā bija Sargkapsulas apaļā ieeja. Tikai to ieraugot, Kerna saprata: kāda viņas prāta daļa — tā daļa, uz kuru viņa paļāvās vis-sarežģītāko aprēķinu nianšu izstrādē — jau bija pilnībā izpratusi situāciju un atklājusi nedrošu, bet iespējamu izeju.

Šeit bija jābūt Seringam. Šis bija lēnais kuģis uz nākotni, kuru viņš būtu vadījis kādā citā, saprātīgākā laikā. Nu Avrana lika durvīm atvērties un atvieglota saprata, ka tieši ar šo vienīgo aprikojuma daļu, par ko Serings bija primāri atbildīgs, viņš nebija izdarījis neko sliktu.

Notika pirmā eksplozija, un Kerna domāja, ka tā būs arī pēdējā. *Brin* stacija visapkārt nočīkstēja un noraustījās, bet dzinēji bija palikuši neskarti — kā to varēja noprast pēc fakta, ka pati Kerna bija palikusi vesela. Viņa atkal pievērsās komandas satraukto ziņojumu gūzmai. Serings bija sabojājis glābšanas kapsulas. Viņš negribēja, lai kāds cits izvairītos no likteņa, ko viņš bija sev nolīcis. Vai viņš bija pamanījies aizmirst Sargkapsulu?

Sprāgstošās kapsulas izgrūdīs *Brin 2* staciju no tās pozīcijas, liekot tai virzīties vai nu uz planētas pusi, vai prom izplatījumā. Avranai bija jāatbrīvojas.

Pēc doktores rīkojuma atvērās durvis, un viņa lika Sargkapsulas datorsistēmai noteikt palaišanas mehānisma statusu. Iekšā bija neticami maz vietas: kapsula bija tikai zārks, kur gulēt miegā iesaldētajam — *nedomā par to kā par zārku!* —, kā arī piesaistīto sistēmu termināļi.

Sistēma uzdeva Avranai neskaitāmus jautājumus — viņa nebija sistēmai paredzētā persona, un viņai nebija piemērota apģērba ilgstošam

aukstajam miegam. *Bet es neplānoju te palikt gadsimtiem — tikai tik, lai sagaidītu krīzes beigas.* Viņa veikli piespieda sistēmu beigt sūkstīties, un pa to laiku diagnostikas sistēma jau bija norādījusi, kur Serings iejaucies programmēšanā, vai, precīzāk, ar izslēgšanas metodi noteikusi, kurus palaišanas procesa elementus viņš bija noslēpis.

Troksnis ārpusē lika noprast, ka Kernai vislabāk būtu pavēlēt durvīm aizvērties un noslēgt sistēmas, lai neviens nevarētu pie viņas ielauzties.

Viņa iekāpa aukstā miega cisternā, un tajā brīdī sākās dauzīšana pa sienām: tie bija citi komandas biedri, kas bija sapratuši to pašu, ko Avrana, tikai nedaudz vēlāk. Viņa izslēdza komandas ziņas. Viņa izslēdza arī Seringu, kurš acīmredzami nepateiks neko jaunu. Labāk būs, ja viņas prāts netiks dalīts ar citiem, vien ar centrmezgla vadības sistēmu.

Kernai nebija ne jausmas, cik daudz laika viņai ir, bet viņa strādāja ar sev raksturīgo ātrumu un rūpību, kam pateicoties bija nonākusi savā šībrīža postenī. *Dabūju sevi Brin 2 stacijas vadītājas postenī, dabūju sevi iekšā arī Sargkapsulā. Esmu tik gudrs un likteņa nolādēts mērķaķītis.* Apslāpētā dauzīšanās kļuva arvien intensīvāka, bet kapsulā bija vieta tikai vienam pasažierim. Kernas sirds arvien bija bijusi cieta, bet nu viņa atklāja, ka tā jānocietina vēl vairāk, lai nedomātu par vārdiem un sejām — viņas uzticamajiem kolēģiem, kurus viņa kopā ar Seringu bija nolēmusi nāvei eksplozijā.

No kuras es pati vēl neesmu izbēgusi, viņa sev atgādināja. Un tad nonāca pie atrisinājuma: kaut kā saķīlēta aplinku risinājuma, kas ļautu palaist kapsulu arī ar visām Seringa rēgu sistēmām. Vai tas darbosies? Viņai nebija iespējas to pārbaudīt, bet arī citu variantu vairs nebija. Tāpat nebija, viņa pieņēma, laika.

Palaist, viņa deva komandu centrmezgla un aplūsināja visus dažādos veidos ieprogrammētos obligātos jautājumus: “Vai esat pārliecināti?”, līdz sajuta apkārtesošos mehānismus sakustamies.

Tad sistēma vēlējās, lai Kerna, kā paredzēts, nekavējoties iegrimst aukstajā miegā, bet viņa lika tai pagaidīt. Ja kapteine nebūs pēdējā, kas atstās grimstošu kuģi, tad viņa vismaz varēs noskatīties tā bojāejā no attāluma. *Un cik lielam būtu jābūt šim attālumam?*

Ap to laiku jau vairāki tūkstoši ziņu cīnījās par viņas uzmanību. Ikviens komandas loceklis vēlējās ar Avranu runāt, bet viņai nevienam nebija nekā sakāma.

Arī Sargkapsulai nebija logu. Ja viņa vēlētos, tad varētu likt tai parādīt Prātacs ekrānā strauji sarūkošo *Brin 2* staciju, nelielajai kapsulai iekrītot plānotajā orbītā.

Tagad viņa atgriezās pie *Brin* sistēmām — viņas iekšējo komunikācijas sistēmu pastiprināja Sargkapsulas centrmezgls — un deva komandu: “Palaist Mucu!”

Varbūt pie vainas bija neveiksmīgi izvēlēts mirklis, lai gan, atskatoties uz notikušo, drīzāk tas bija Seringa pirmais, rūpīgāk nostrādātais darbiņš — gana nemanāms, lai paslīdētu garām viņas pārbaudēm, jo, protams, Mucas un Kolbas palaišanas tiešie mehānismi nebija viņas redzeslokā. *Uz citu pleciem*, viņa bija teikusi, bet ne mirkli nebija padomājusi par cilvēkiem savu sasniegumu piramīdas lejasdaļā. Pat pašam zemākajam bija jāpiekrīt nest Avranas uzlikto nastu, vai arī visa ēka sabruktu.

Uzliesmojumu viņa pamanīja ne prāta projekcijā, bet gan pateicoties strauji plaukstošajam bojājumu ziņojumu salūtam no *Brin 2* datoriem brīdī, kad visi kolēģi un stacija, un nodevējs Serings, un viņas darba augļi pēkšņi kļuva par tik vien kā vien strauji sabrūkošu putekļu mākonī, rēgainu gaistošas atmosfēras elpu ar dažām neidentificējamām organisku vielu pēdām.

Izlīdzini un stabilizē kursu. Viņa bija gaidījusi triecienvilni, bet Sargkapsula jau bija gana tālu, un *Brin 2* matērija un enerģija salīdzinājumā ar šo attālumu bija tik mazas, ka nebija nepieciešami teju nekādi kursa labojumi, lai nodrošinātu Sargkapsulas palikšanu ieprogrammētajā orbītā.

Parādi. Viņa saņēmas, lai spētu paskatīties uz attēlu — bet patiesībā no tāda attāluma tas šķita gluži nenozīmīgs. Zibsnis: mazs, sadedzis kuģis, kurā mita visas viņas idejas un draugi.

Gala analīze liecinās, ka beigu beigās viņi nebija nekas vairāk kā pārmēru attīstīti mērķaķī, kas sabāzti vienā mucā. No šī attāluma uz

milzīgā, nevērīgā Visa Pārējā fona bija grūti pateikt, kāpēc tam vispār jebkad ir bijusi kāda nozīme.

Briesmu bāksignāls, viņa pavēlēja. Jo viņiem uz Zemes būs jāzina, kas noticis. Viņiem jāzina, ka ir jāierodas, lai izglābtu Avranu — pamodinātu viņu kā Apburto princesi. Kā nekā viņa bija doktore Kerna. Tieši viņa bija cilvēces nākotne. Viņiem doktore bija *vajadzīga*.

Divdesmit gari gadi, līdz viņas signāls sasniegs Zemi. Vēl daudz vairāk, līdz glābēji ieradīsies pie viņas pat tad, ja tiks izmantotas vislabākās kodolraķetes, lai paātrinātu lidojumu līdz trim ceturtdaļām gaismas ātruma. Bet viņas trauslais ķermenis spēs aukstajā miegā izdzīvot tik ilgi — un vēl ilgāk.

Pēc dažām stundām viņa redzēja noslēgumu: viņa redzēja, kā Muca sadūrās ar atmosfēru.

Tas nenotika iekārtotajā trajektorijā, jo degošā *Brin 2* stacija bija to aizmetusi leņķī, kurā Muca par mata tiesu izvairījās no izmešanas kosmosa tukšumā. Ilgtermiņā tam nebija nozīmes. Muca sadega, kā meteors traucoties cauri zaļās pasaules atmosfērai. Savā ziņā doma par neprātīgajām šausmām, kuras noteikti piedzīvoja tās pasažieri — primāti —, mirstot baiļu un uguns radītajā neziņā, aizkustināja Avranu vairāk nekā pašas sugas biedru nāve. *Un vai gan Serings nebūtu paziņojis, ka tas ir pierādījums viņa vārdiem?*

Ieraduma pēc, pateicoties vairs nevajadzīgajai profesionālajai tiekmei visu pārbaudīt, viņa noteica Kolbas atrašanās vietu, vēroja, kā mazākais trauks šķērso atmosfēru rāmākā leņķī, nogādājot vitāli svarīgo kravu pasaulē, kurā nebija tai paredzēto mērķa.

Mēs vienmēr varēsim dabūt jaunus mērķus. Tā nebija īpaši tipiska mantra, bet tik un tā Kerna jutās labāk. Attīstības paātrināšanas vīruss pastāvēs gadu tūkstošiem ilgi. Projekts pārdzīvos tās radītāju nodevību un nāvi. Viņa pati par to gādās.

Gaidi izmaiņas radiosignālos. Pamodini mani, kad tādus pamani, viņa instruēja kapsulu.

Kapsulas dators nebija sajūsmā. Tas pieprasīja precīzākus parametrus. Kerna prātā pārlīka, cik daudzveidīgi varētu risināties situācija mājās

un kas viņai būtu jāuzzina. Visu variantu pārskatīšana būtu tikpat sarežģīta kā nākotnes pareģošana.

Dod man rīcības variantus.

Prātacs ekrānā straumēm traucās dažādas versijas. Kapsulas dators bija sarežģīts inženiertehnikas darbs — gana sarežģīts, lai varētu demonstrēt saprātu, pat ja tam tā vēl nebija.

Augšupielādes stacija, Kerna piefiksēja. Tā nebija vispatīkamākā doma pasaulē, bet vai gan viņa pati allaž nebija teikusi, ka dzīve būtu daudzkārt vienkāršāka, ja viņa varētu brīvi rīkoties un visu kontrolēt vienpersoniski? Kapsula varēja augšupielādēt savā sistēmā viņas apziņu. Lai gan tā nebūtu ideāla kopija, tā tomēr veidotu Kernas un datora apvienojumu, kas spētu reaģēt uz ārējiem notikumiem, simulējot viņas pašas domu gaitu. Viņa caurskatīja brīdinājumus un piezīmes — tā bija attīstītāka tehnoloģija, nekā viņiem būtu vajadzējis izmēģināt. Bija paredzams, ka ar laiku mākslīgā intelekta tikls daudz pilnīgāk iekļaus augšupielādēto Kernu tā, lai abu apvienojums spētu veikt arvien precīzāku notikumu kategorizāciju. Rezultātā potenciāli varētu rasties kaut kas gudrāks un spējīgāks nekā tikai cilvēka un mašīnas spēju summa.

Aiziet, viņa deva rīkojumu, atslābinājās un ļāva kapsulai sākt smadzeņu skenēšanu. *Kaut nu glābēji ierastos ātri.*

1.2. Mazā, drosmīgā medniece

Viņu sauc Poršija, un viņa medī.

Viņa ir astoņus milimetrus gara, bet savā mazajā pasaulītē viņa ir tīģeris — viltīga un nežēlīga. Tāpat kā visiem zirnekļiem, viņas ķermenim ir divas daļas. Nelielajā vēderā atrodas lapveida plaušas un lielākā daļa iekšējo orgānu. Galvkrūšu ievērojamākā iezīme ir divas milzīgas acis, kas pavērstas uz priekšu, lai sniegtu nevainojamu binokulāru redzi, un virs tām — divi mazi apmatojuma kumšķi, kas slejas augšup kā ragi. Viņas pūkainais apmatojums veido asimetriskus brūni melnus rakstus. Citiem plēsoņām viņa vairāk izskatās pēc sakaltušas lapas, ne upura.

Viņa gaida. Zem iespaidīgajām acīm atrodas ilkņi, kuriem blakus ir taustekļiem līdzīgās pedipalpas — spodri baltais krāsojums padara tās līdzīgas trīsošām ūsām. Zinātne sauc viņu par *Portia labiata*, kārtējo neievērojamo lēcējzirnekļu sugu.

Viņas uzmanība ir pievērsta citam zirneklim, kas sēž savā mītnes tīklā. Tas ir *Scytodes pallida* ar garākiem locekļiem un kupri, un šis zirneklis spēj izspļaut indīgu tīklu. Skitodes ķer un ēd tādus lēcējzirnekļus kā Poršija.

Poršija ēd zirnekļēdājus zirnekļus, kas parasti ir lielāki un spēcīgāki par viņu.

Viņas acis ir īpaši neparastas. Šiem kniepatatas galviņas lieluma diskēm, aiz kuriem atrodas elastīgas kavernas, piemīt primāta cienīga redze, kas ļauj precīzi uztvert pasauli visapkārt.

Poršijai nav domu. Viņas sešdesmit tūkstoši neironu, salīdzinot ar cilvēka simt miljardiem neironu, ar grūtībām nosaucami par smadzenēm. Bet šajā sīkāajā audu mezglā kaut kas notiek. Viņa jau ir atpazinusi savu

ienaidnieku un zina, ka tā splāvienu dēļ uzbrukums no priekšpuses būtu viņai nāvējošs. Jau kādu laiku viņa kaitējas ar skitodes tīkla malu, sūtot visdažādāko nokrāsu māņu sajūtas, lai paskatītos, vai iespējams izvilināt zirnekli no centra. Mērķis ir pāris reizes notrīsējis, bet nav noticējis šiem meliem.

Tik daudz var izdarīt daži desmiti tūkstošu neironu: Poršija ir izmēģinājusi vienu variāciju pēc citas, tālāk attīstot tās, kas raisīja izteiktāku reakciju, un neko nav panākusi, un tagad viņa izmēģinās citu pieeju.

Viņas skaidrās acis ir izpētījušas tīkla apkaimi — zarus un pazarītes, kas liecas tam pāri un zem tā. Mazajā neironu mezgliņā šīs rūpīgās izpētes rezultātā ir radusies trīsdimensiju karte, un viņa ir izplānojusi bīstamu, bet īstenojamu ceļu, kas ļautu viņai uzbrukt skitodei no augšas — gluži kā sikam slepkavam. Šī pieeja nav ideāla, bet neko labāku apkārtējā vide nepiedāvā, un viņas rudimentārās smadzenes ir jau iepriekš to visu izplānojušas kā sava veida teorētisku vingrinājumu. Plānotā pieeja nozīmē, ka lielāko daļu laika medijums neatradīsies Poršijas redzeslokā, bet pat neredzams tas paliks viņas sīkajā prātā.

Ja viņas medijums būtu nevis skitode, bet kas cits, tad viņa izvēlētos citu taktiku — vai arī eksperimentētu, līdz kaut kas izdotos. Parasti izdodas.

Poršijas sences gadu tūkstošiem ilgi ir nodarbojušas ar šādiem aprēķiniem un lēmumiem, katrai paaudzei kļūstot nedaudz veiksmīgākai, jo tieši labākās mednieces ir labāk paēdušas un attiecīgi izdēj vairāk olu.

Tiktāl viss ir noticis dabiski, un Poršija jau grasās doties ceļā, kad viņas uzmanību pievērš kustība.

Ieradies vēl viens viņas sugas pārstāvis — tēviņš. Arī viņš ir pētījis skitodi, bet tagad viņa asais skatiens ir piekalts Poršijai.

Senāk viņas sugas indivīdi droši vien būtu aplēsuši, ka sīkais tēviņš ir drošāk iegūstamas pusdienas nekā skitode, un attiecīgi pārplānojuši savu rīcību, bet nu kaut kas ir mainījies. Poršiju uzrunā tēviņa tuvums. Tā ir jauna, sarežģīta pieredze. Saspringušais stāvs skitodes tīkla tālajā galā nav tikai medijums / pārošanās partneris / nesvarīgs. Starp viņiem

abiem pastāv neredzama saikne. Poršija vēl īsti neaptver, ka *viņš ir kaut kas līdzīgs man*, bet viņas iespaidīgā stratēģiju izstrādes spēja ir guvusi jaunu dimensiju. Parādās jauna kategorija, kas simtkārt palielina viņas iespējas: līdzgaitnieks.

Vairākas minūtes abi lēcējzirnekļi izpēta savas prāta kartes, bet skitode rāmā neziņā tup starp abiem. Pēc tam Poršija vēro, kā tēviņš nedaudz pavirzās sāņus gar tikla malu. Viņš gaida, vai Poršija sakustēsies. Viņa nekustas. Viņš pavirzās tālāk. Beidzot viņš ir nonācis līdz punktam, kur viņa klātbūtne maina Poršijas instinktīvo varbūtību aprēķinu.

Viņa dodas pa iepriekš plānoto kursu — rāpjas, lec, karājas no tīmekļa —, un viņas prātā arvien paliek trīsdimensiju pasaules attēls, kurā atrodas divi zirnekļi.

Beidzot viņa ir nonākusi pozīcijā virs skitodes tikla un atkal ir nekustīgā tēviņa redzeslokā. Viņa gaida, līdz tēviņš padarīs savu. Viņš viegli traucas pa zīdaino tīmekli, skatoties, kur liek kājas. Viņa kustības ir mehāniskas, tās atkārtojas — it kā viņš būtu tikai sakaltušas lapas gabaliņš, kas ieslīdējis tīklā. Skitode vienreiz sakustas, tad aprimst. Vēja pūsma sapurina tīklu, un radītā baltā trokšņa aizsegā tēviņš strauji pārvietojas pa trīsošajiem pavedieniem.

Viņš strauji palecas un sāk dejot, skaļi un skaidri tikla valodā paužot: *Medijums! Te ir medijums, kas cenšas izbēgt!*

Skitode nekavējoties sāk doties uz tēviņa pusi, un Poršija dod triecienu — viņa nolec aiz sava pretinieka, kas izkustējies no vietas, un iecērt tajā žokļus. Ātri vien viņas inde padara zirnekli nekaitīgu. Medības ir beigušās.

Drīz vien pēc tam atgriežas sīkais tēviņš, un abi viens otru nopēta, mēģinot izveidot jaunu pasaules ainu. Viņi barojas. Poršija pastāvīgi ir uz robežas — viņa varētu tēviņu aizdzīt, tomēr šī jaunā dimensija, viņu kopības sajūta, liek viņai apvaldīt žokļus. Viņš ir medijums. Viņš *nav* medijums.

Vēlāk viņi atkal medi kopā. Viņi ir laba komanda. Kopā viņi var tikt galā ar mērķiem un situācijām, no kurām agrāk — būdami atsevišķi — būtu vairījušies.

Beidzot viņš no medījuma/nemedījuma kļūst par pārošanās partneri, jo viņai nav pieejami pārāk daudzi veidi, kā izturēties pret tēviņiem. Pēc pārošanās akta pamostas citi instinkti un viņu attiecības beidzas.

Viņa izdēj perējumu olu — daudz olu, kas ir veiksmīgas mednieces pazīme.

Viņu bērni būs skaisti un gudri un izaugs divreiz lielāki nekā Poršija — viņi būs inficēti ar nanovīrusu, kura nesēji bija gan Poršija, gan tēviņš. Nākamās paaudzes būs vēl lielākas, atjautīgākas un veiksmīgākas, tās cita pēc citas attīstīsies vīrusa noteiktajā paātrināšanas tempā, un nākotnes gēnu krātuvē dominēs tie, kuri vislabāk spēs izmantot savas jaunās priekšrocības.

Poršijas bērniem piederēs pasaule.

1.3. Izdziest gaismas

Doktore Avrana Kerna pamodās, uztverot sarežģītu informācijas gūzmu pa dučiem kanālu, un nekas no uztvertā nepalīdzēja viņai saprast, kas noticis un kāpēc viņa ar grūtībām atgūst apziņu aukstā miega kapsulā. Viņa nespēja atvērt acis, ķermenis bija savilcies krampjos, un prātā nebija nekā cita kā vien pārmērīgais informācijas daudzums, kas viņai uzbruka, ikvienai Sargkapsulas sistēmai sniedzot statusa atskaiti.

Elīzas režīms! viņa spēja vien nokomandēt, juzdama vienlaikus nelabumu, uzpūtušos vēderu, aizcietējumu un jutekļu pārslodzi, jo zārka mehānismi centās viņu piedabūt līdz kaut kam līdzīgam aktīvai eksistencei.

“Labrīt, doktore Kerna,” Sargkapsulas centrmezgls sasniedza viņas dzirdes centru. Tam bija sievietes balss — spēcīga un mierinoša. Kerna nejutās nomierināta. Viņa gribēja vaicāt, kāpēc atrodas šeit, Sargkapsulā, bet jūta, kā atbilde tūlīt, tūlīt pat viņu sasniegs — tomēr tā nespēja uzplaiksnīt apziņā.

Dod man kaut ko, kas palīdzētu savākt atmiņas! viņa lika.

“Tas nav ieteicams,” centrmezgls brīdināja.

Ja tu gribi, lai es pieņemu kādu lēmumu... Un tad visas klīstošās domas sakrita pa vietām, sabruka dambji un pāri viņai kā plūdi brāzās šausminošas atskārsmes. *Brin 2* stacija bija pagalam. Viņas kolēģi bija pagalam. Mērkaķi bija pagalam. Viss bija zaudēts — bet viņa bija palikusi.

Un Avrana bija likusi centrmezgļam viņu pamodināt, kad parādīsies radio signāls.

Viņa centās dziļi ieelpot, taču krūškurvis atteicās sadarboties, un viņa tikai iesēcās. *Pēdējais laiks*, viņa teica centrmezgļam, lai gan datoram

šis paziņojums neko nenozīmētu. Bet tagad tas komunicēja ar Avranu — viņa instinktīvi juta, ka ar to var sarunāties kā ar cilvēku. Tā vienmēr bija bijusi Elīzas režīma kaitinošākā daļa. *Cik daudz laika aizritējis — pēc Zemes standarta?*

“Četrpadsmit gadi un septiņdesmit divas dienas, doktore.”

Tas... Kerna juta, kā viņas rīkle nedaudz izplešas. “Tas nevar būt...” Nav nekādas jēgas teikt datoram, ka tam nav taisnība, ka tam *nevar* būt taisnība. Nebija pagājis gana ilgs laiks. Nevarētu būt, ka Zeme jau būtu saņēmusi ziņu un pa šo laiku būtu paspējis atgriezties glābšanas kuģis. Bet tad uzradās cerība. Protams, kuģis *jau* bija ceļā pie viņas, kad Serings iznīcināja *Brin 2* staciju. Šaubu nebija — viņš kā NUN aģents bija atklāts jau sen, jau tad, kad viņu smieklīgā sacelšanās bija cietusi sakāvi. Viņa bija glābta. Skaidrs, ka viņa bija glābta.

Sāc kontaktu, viņa pavēlēja centrmezglam.

“Baidos, ka tas nav iespējams, doktore.”

Viņa neapmierināti noklākšķināja mēli un vēlreiz pievērsās sistēmas informācijas kanāliem — beidzot viņa juta, ka spēj ar tiem tikt galā. Visas kapsulas daļas bija viņai pieejamas, un rādītāji skaidri liecināja, ka tās ir darba kārtībā. Viņa pārbaudīja sakaru paneli. Uztvērēji darbojās normas robežās. Raidītāji darbojās — tie gan sūtīja viņas briesmu signālu, gan arī pildīja savu sākotnējo funkciju, proti, sūtīja sarežģītas ziņas uz planētu zem kapsulas. Protams, šīs ziņas bija paredzētas laikam, kad šī planēta kļūtu par jaunas sugas šūpuli, sugas, kas varētu tās uztvert un atšifrēt. Uz to nu vairs nebija nekādu cerību.

“Tas viss ir...” Pašas balss ķērkstēšana sanikvoja Kernu. *Precizē. Kur ir problēma?*

“Baidos, ka nav nekā, ar ko nodibināt kontaktu, doktore,” centrmezgls Elīzas režīmā pieklājīgi paziņoja. Tad Avranas uzmanību piesaistīja apkārtējā kosmosa simulācija: planēta, Sargkapsula. Bet ne viņas no Zemes kuģa.

Paskaidro.

“Ir notikušas izmaiņas radiosignālos, doktore. Baidos, ka man nepieciešams vadības lēmums, kas noteiktu to nozīmīgumu.”

“Vai tu vari beigt atkārtot “baidos, ka?”” viņa nikni norūca.

“Protams, doktore.” Un Kerna zināja, ka tā arī notiks. No šī brīža konkrētais izteiciens tiks uz visiem laikiem izslēgts no saziņas. “Kopš jūs tikāt ievadīta aukstā miega fāzē, es esmu sekojusi līdz signāliem no Zemes.”

“Un...?” Bet Kernas balss nedaudz iedrebējās. *Serings ieminējās par karu. Vai ir pienākušas ziņas par karu?* Tūlīt pēc tam sekoja doma: *Vai centrmezgls vispār saprastu, ka mani jāpamodina? Tas neprastu izmantot šādu informācijas filtru. Tad kas...?*

Tur nu tas bija, pazudis datu pārbagātībā, bet tagad centrmezgls to izgaismoja. Nevis datu esamība, bet to trūkums.

Viņa gribēja jautāt: *Ko es tagad redzu?* Viņa gribēja pateikt, ka dators atkal ir kļūdījies. Viņa gribēja pārbaudīt vēlreiz, it kā šī pārbaude nenotiktu katru mīļu brīdi.

No Zemes nepienāca radiosignāli. Pēdējā gaistošā atblāzma bija aiztraukusies garām Sargkapsulai un izgaissusi tukšumā. Plūstot no Zemes gaismas ātrumā, tā bija jau divdesmit gadus sena.

Gribu dzirdēt pēdējās divpadsmit stundas signāla.

Viņa bija domājusi, ka signālu būs pārāk daudz — bet to bija maz, tie bija saraustīti un šifrēti. Tie, kurus bija iespējams atšifrēt, bija lūgumi pēc palīdzības. Viņa pakāpās atpakaļ vēl četrdesmit astoņas stundas, mēģinot saprast, kas noticis. Centrmezgla ierakstu sistēma bija pārrakstījusi visu iepriekšējo. Precīzas nianšes jau sen bija pazudušas, tās traucās prom no Avranas tik nesasniedzami ātri, ka viņa vairs nevarētu šīs ziņas panākt. Bet viss, par ko viņa spēja domāt, bija vien tas, ka Seringa karš tomēr bija noticis. Visā Saules sistēmā bija izdzisušas gaismas, NUNķi un viņu līdzgaitnieki bija sacēlušies un cīnījušies pret saviem ienaidniekiem, lai iegūtu varu pār cilvēces likteni.

Tas, ka konflikts ir eskalējis, šķita neapstrīdams fakts. Kerna labi zināja, ka gan Zemes, gan tās koloniju valdībām piederēja ieroči ar baisu potenciālu, un zinātne teorētiski bija izstrādājusi vēl ļaunākus.

Karš uz Zemes bija kļuvis sprādzienbīstams, tik daudz viņa saprata. Neviena puse nebija piekāpusies. Abas puses bija cīnījušās un cīnījušās,

atrodot mantu kastītē arvien jaunus rīkus. Kara sākums bija pazudis, nepieejams radiosignālu divarpus dienu ilgajā atmiņā, bet viņai bija baiss aizdomas, ka viss globālais konflikts bija ildzis knapi nedēļu.

Un tagad — divdesmit gaismas gadu attālumā — Zeme dusēja klusumā, tā bija dusējusi klusumā jau divus gadus desmitus. Vai tur maz vēl bija cilvēki? Vai bija iznīcināta visa cilvēku suga — izņemot viņu —, vai arī cilvēce bija tikai atmesta atpakaļ jaunajos tumšajos viduslaikos, un primitīvie, stulbie ļaudis skatījās augšup, kur debesis slīdēja gaismiņas, aizmirsuši, ka tās radījuši viņu senči?

“Stacijas, saules sistēmas kolonijas... Citi...” viņa izdabūja.

“Viens no pēdējiem ziņojumiem no Zemes bija pa visām frekvencēm visos virzienos izsūtīts digitāls vīruss, doktore,” skumji atbildēja Elīza. “Tā mērķis bija inficēt un atspējot ikvienu sistēmu, kas to saņēma. Šķiet, ka tas spēja pārvarēt visas zināmās drošības sistēmas. Es pieņemu, ka visas dažādo koloniju sistēmas ir beigušas darboties.”

“Bet tas nozīmē...” Avranu pārņēma stindzinošs aukstums, kādu droši vien nekad iepriekš nebija jutis neviens cilvēks. Viņa gaidīja, kad sekos ledaina atskārsmē, bet tādas nebija. Saules sistēmas kolonijas un nedaudzās ārpus sistēmas bāzes vēl arvien tika teraformētas. Tās tika uzbūvētas cilvēces kosmosa izpētes vēstures sākumā, un tad, kad tehnoloģija bija attīstījies pietiekami, cilvēku apdzīvoto vietu klātbūtne bija palēninājusi teraformēšanas procesu: pārāk daudz indivīdu, kas raustīja segu uz savu pusi. *Tabula rasa* planētu apgūšana bija daudzātrāka, un Kernas pasaule bija pati pirmā, uz kuras teraformēšana bija pabeigta. Ārpus Zemes cilvēce bija neiedomājami atkarīga no tehnoloģijas, no datoriem.

Ja šāds vīruss ir pārņēmis Marsa vai Eiropas sistēmas un padarījis tās nelietojamas, tas nozīmēja nāvi. Ātru nāvi, aukstu nāvi, bezgaisa nāvi.

“Kā tad *tu* izdzīvoji? Kā *mēs* izdzīvojām?”

“Doktore, vīruss nebija paredzēts tam, lai uzbruktu eksperimentāliem augšupielādētiem cilvēka personības konstruktiem. Jūsu klātbūtne manā sistēmā padarīja mani par vīrusam nepiemērotu saimnieku.”

Avrana Kerna skatījās garām Prātacs gaismām uz tumsu Sargkapulas iekšienē un domāja par visām tām vietām vēl milzīgākajā tumsā

visapkārt — tur, kur cilvēce reiz bija izveidojusi sev mājas, trauslas kā olas čaumala. Beigu beigās viņai bija tikai viens jautājums: “Kāpēc tu mani pamodināji?”

“Jums ir jāpieņem vadības lēmums, doktore.”

“Kādu vadības lēmumu gan tev tagad varētu vajadzēt?” viņa indīgi jautāja datoram.

“Jums būs jāatgriežas aukstajā miegā,” centrmezgls atbildēja, un tagad Avranai skaudri pietrūka “baidos, ka”, kas vismaz bija piešķīris tik nepieciešamo cilvēcisko minstināšanos. “Tomēr, tā kā man trūkst informācijas par mūsu šibrīža ārējiem apstākļiem, es, iespējams, nespēšu noteikt atbilstošu zīmi, kas liktu jūs atmodināt no jauna. Tāpat es uzskatu, ka jūs pati varētu nespēt man sniegt precīzu instruktāžu šādas zīmes atpazīšanai. Taču jūs varat man sniegt jebkādu vēlamo instruktāžu vai arī vienkārši norādīt konkrētu laika sprīdi. Alternatīva ir vienkārši paļauties uz to, ka jūsu augšupielādētā personība pamodinās jūs atbilstošā laikā.”

Šo vārdu neizteiktā atbalss skanēja Avranas prātā: *Vai nekad. Varbūt nekad nebūs tāda laika.*

Parādi man planētu.

Viņai tika parādīta milzīgā, zaļā lode — planēta, ap kuru viņa riņķoja — un visi tās mērījumi un parametri, katrs no tiem norādīja uz atsevišķu papildinformācijas sazarojumu. Kaut kur tur bija arī pateicības autoriem, to mirušo cilvēku vārdi, kuri bija izveidojuši un uzbūvējuši ikvienu šīs pasaules daļu, kuri bija vadījuši tektoniskās plātnes un iepūtuši divu laikapstākļu sistēmā, paātrinājuši eroziju un iesējuši augsne dzīvības sēklu.

Bet mērkaķi sadega. Viss velti.

Šķita neiespējami, ka viņa bija bijusi tik tuvu dižajam sapnim — dzīvības izplatīšanai Visumā, daudzveidīgāka saprāta izveidei, Zemes mantojuma nodrošināšanai. *Un tad notika karš un Seringa mulķība — nedaudz par agru.*

Cik ilgi mēs varam turpināt darboties? Tāds bija viņas jautājums.

“Doktore, mūsu saules paneļi var nodrošināt mūsu izdzīvošanu neierobežotu laika posmu. Lai arī ir iespējams, ka ārējs trieciens vai

mehānisku bojājumu uzkrāšanās ar laiku var pārtraukt funkcijas, tomēr konkrēta galējā robeža mūsu darba kapacitātei nav noteikta.”

Tas laikam bija domāts kā cerībpilns paziņojums. Kernai tas drīzāk izklausījās pēc mūža ieslodzījuma sprieduma.

Ļauj man gulēt, viņa teica kapsulai.

“Man nepieciešama instrukcija, kad jūs pamodināt.”

Kerna iesmējās — viņas balss kapsulas šaurībā šķita briesmīga. “Kad ierodas glābēju kuģis. Kad mērkaķi atbild uz signālu. Kad mana nemirusī augšupielādētā personība nolemj, ka vajag. Vai ar to pietiek?”

“Domāju, ka varu rīkoties atbilstoši šīm vadlīnijām, doktore. Tagad es sagatavošu jūs, lai varat atgriezties aukstajā miegā.”

Gulēt — ilgu, ilgu laiku. Viņa atgriezīsies kapličā, un viņas pašas simulakrs vēros kluso planētu klusajā Visumā — pēdējais dižās, kosmosu iekarojošās civilizācijas postenis.

2. SVĒTCEĻOJUMS

2.1. Divtūkstoš gadu attālumā no mājām

Holstens Meisons uztrūkās no miega un pamodās nīstajā klaustrofobijā, kuru izdevās pārmākt gandrīz nekavējoties. Pieredze ļāva aptvert, kur viņš atrodas un kāpēc par to nebūtu jāsatraucas, bet tik un tā vecajiem mērkaķa instinktiem tika viņu slavas mirklis un iespēja piekliegt viņa prāta ejas ar trauksmaino: “Slazdā! Slazdā!”

Dirsā tos mērkaķus. Viņam bija ledaini auksti, viņš bija iesprostots telpā, kurā tik tikko ierūmējās viņa ķermenis, un sajūta bija tāda, it kā no pelēkās beznervu ādas tiktu izvilktas tūkstoš adatiņas — un no intīmākiem reģioniem izrautas caurules —, un neviena no šīm darbībām netika veikta ar pārmērīgu maigumu.

Parasta rutīna dzīvības apturēšanas kriokamerā. Viņš labprāt ļautu sev domāt par to, cik ļoti ienīst šīs kameras, bet nebija jau tā, ka šobrīd kādam cilvēku sugas pārstāvim būtu īpaši daudz alternatīvu.

Mirkli viņš domāja, ka tas ir viss: viņu pamodinās, bet neatbrīvos, atstās iesprostotu aiz vēsā stikla, un tā viņš arī paliks — nesadzirdēts, nepamanīts — milzīgā, tukšā kosmosa kuģī, kas pilns ar sasalušiem liķiem, mūžam ceļos uz nekurienu Visuma dzilēs.

Vēlreiz uzbruka instinktīvā klaustrofobijas lēkme. Holstens ar pūlēm centās pacelt rokas, lai varētu sākt dauzīt pa caurspīdīgo vāku virs galvas, kad nošņāca aizvars un rēno, nefokusēto gaismu aizstāja kuģa lampu uzstājīgais žilbums.

Acis gaismā tikai nedaudz samiedzās. Dzīvības apturēšanas kriokamera būs sagatavojusi viņa ķermeni nomodam vēl ilgi pirms tam, kad viņa smadzenēm piešķīlās vitalitātes dzirkstele. Viņš ar novēlošanos ieprātojās, vai kaut kas ir nogājis šķērsām. Galu galā bija iespējamas

tikai dažas situācijas, kādās Holstenu atdzīvinātu. Tomēr viņš nedzirdēja nekādus trauksmes signālus, un nedaudzie kamerā esošie statusa indikatori spīdēja zilā krāsā, kas nozīmēja drošību. Protams, pieņemot, ka tieši tie nav sabojājušies.

Šķirsta kuģis *Gilgamešs* bija uzbūvēts patiesi ilgam laikam, izmantojot ikkatru zinātnes un prasmju drumstalu, ko Holstena civilizācija bija spējusi izraut no savu pirmsenču aukstajām, vakuumā izdēdējušajām rokām. Tik un tā: ja būtu bijusi kāda cita izvēle, neviens nebūtu tam uzticējies, jo kā gan kāds varētu ticēt, ka mašīna — jebkāda mašīna, jebkas, ko radījušas cilvēka rokas — varētu izturēt baismīgi ilgo laiku, kas nepieciešams šī ceļojuma veikšanai?

“Daudz laimes dzimšanas dienā! Tu tagad esi vecākais cilvēks pasaules vēsturē!” asa balss paziņoja. “Tagad slienies kājās, vecais slaist. Mums tevi vajag.”

Holstens fokusēja skatienu uz kādu seju — it kā sievietes seju. Tā bija skaudra un grumbu izvagota, ar kaulainu zodu un asiem vaigu kauliem, un viņas mati bija tikpat īsi apcirpti kā Holstenam. Kriokameras nenāca par labu matu sakārtojumam.

Isa Leina: *Gilgameša* komandas kodola vadošā inženiere.

Viņš sāka mēģināt jokot, ka nekad nebūtu atļāvies pat sapņot par to, kā Isa teiktu, ka viņš esot viņai vajadzīgs, bet mēle samežģijās, un joks neizdevās. Viņa tik un tā saprata pietiekami, lai paskatītos uz Holstenu ar nicinājumu.

“*Vajadzēt un gribēt* ir divas dažādas lietas, vecais kverpli. Celies augšā. Un aizpogā uniformu, tev dirsā lien ārā.”

Meisons jutās kā simtgadīgs kroplis. Viņš locījās, rāpās un žvangājās, līdz tika ārā no zārkam līdzīgās tvertnes, kurā bija dusējies jau...

Paga, vecākais cilvēks pasaules... ko? Leinas vārdi atgriezās pie Holstena un lika viņam atskārsēmē satrūkties. “Hei,” viņš neskaidri nomurdēja. “Cik ilgi? Cik tālu prom?” *Vai mēs vispār esam tikuši ārā no Saules sistēmas? Droši vien, ja jau viņa tā saka...* Un gluži tā, it kā viņš spētu redzēt cauri ciešajām, nospiedošajām sienām, Holstenam pēkšņi radās tāda sajūta, ka viņš spēj sajust milzīgo tukšumu tur, aiz kuģa korpusa,

tukšumu, kurā neviens cilvēks nebija ietiecijs kopš pirmsledus laikmeta, kopš gadu tūkstošiem senās Vecās Impērijas laikiem.

Komandas kodola dzīvības procesu apturēšanas telpa bija šaura — tur knapi pietika vietas viņiem abiem un zārku rindai. Viņējais un vēl divi bija vaļā, pārējie vēl arvien glabāja pārējo vitāli svarīgo biedru ne-gluži-liķus, līdz tiem radies nepieciešamība sākt aktīvi darboties kuģa labā. Leina izlikumoja gar zārkiem līdz izejas lūkai un atrāva to vaļā. Tikai tad viņa pavērās atpakaļ pār plecu un atbildēja — šoreiz pilnīgi bez izsmiekla.

“Tūkstoš astoņi simti trīsdesmit septiņus gadus, Meison. Vai vismaz tā saka *Gilgamešs*.”

Holstens atkal atsēdās uz kriokameras malas — pēkšņi kājām pietrūka jaudas noturēt viņu stāvus.

“Kā tas... kā viņš turas? Vai tu...?” Teikumu fragmenti jaucās viņa prātā. “Cik ilgi tu esi nomodā? Vai tu esi pārbaudījusi... kravu, citus...?”

“Es esmu augšā jau deviņas dienas, kamēr tevi maigi uzbukņija līdz nomoda stāvoklim, Meison. Esmu visu pārbaudījusi. Viss ir apmierinoši. Viņi ir labi, kārtīgi pastrādājuši, būvējot šo mazulīti.”

“Apmierinoši?” viņš sajuta šajā vārdā zināmu neskaidrību. “Tad visi ir...?”

“Apmierinoši tādā ziņā, ka no ierindas ir izgājuši četri procenti mūsu kravas kameru,” viņa strupi noteica. “Nemot vērā to, ka ir pagājuši teju divtūkstoš gadi, es uzskatu to par apmierinošu rezultātu. Varēja būt sliktāk.”

“Skaidrs. Jā, protams.” Viņš vēlreiz pietrausās kājās un devās uz Leinas pusi, sajuzdams, cik auksta ir grīda zem viņa basajām pēdām, mēģinādams saprast, vai viņi tagad palielina vai samazina ātrumu, vai arī vienkārši komandas apdzīvotā kuģa daļa rotē ap savu asi, lai nodrošinātu gravitāciju. Skaidrs, ka *kaut kas* viņu noturēja uz grīdas. Tomēr, ja eksistēja kāda maņa, kas spēja nošķirt smalko atšķirību starp mākslīgās gravitācijas veidiem, tad viņa pirmsenči kaut kā bija pamanījušies evolūcijas gaitā to neattīstīt.

Viņš centās nedomāt par to, ko nozīmē četri procenti, vai ka tīkami bezpersoniskais vārds “krava” apzīmēja ļoti lielu izdzīvojušās cilvēces daļu.

“Un kam tad īsti jums mani vajag?” Ņemot vērā, ka lielākā daļa pārējo vēl arvien bija aizmiguši, cik dīvainiem gan būtu jābūt apstākļiem, lai viņa klātbūtne būtu nepieciešama, bet vadības, zinātnes, drošības un inženierijas pārstāvji vēl arvien būtu iegremdēti ledainā bezsapņu stāzē?

“Ir pienācis signāls.” Leina rūpīgi vēroja Holstena reakciju. “Jā, tā jau man šķita, ka tas tevi dabūs pie dzīvības.”

Viņiem dodoties pa eju līdz sakaru telpai, Holstens nerimtīgi izdomāja arvien jaunus jautājumus, bet Leina tikai neprātīgā ātrumā soļoja uz priekšu, nepievēršot vērību kolēģim, kurš uz nedrošām, ik pēc pāris soļiem ļimstošām kājām grīlodamies steberēja nopakaļ.

Vri Gaijens bija trešais agri pamodinātais cīrulis — Holstens tā jau bija paredzējis. Lai kas arī nebūtu bijis trauksmes cēlonis, reaģēšanai bija nepieciešams *Gilgameša* kapteinis, galvenā inženiere un klasicists. Bet Leina jau to bija glīti izskaidrojusi. *Signāls*. Un šeit — ko tas varēja nozīmēt? Vai nu kaut ko pilnīgi svešu, vai arī Vecās Impērijas atliekas, un tā bija Holstena specialitāte.

“Signāls ir vārds un pamatīgi izkropļots. *Gilgamešam* patiesībā bija nepieciešams pārāk daudz laika, lai pamanītu, ka tas ir signāls. Es gribu, lai tu mēģini saprast, kas tas ir.” Gaijens bija tievs, trausls vīrs, kura deguns un mute šķita palienēti no daudz platākas fizionomijas. Holstens atminējās, ka Gaijena vadības stils bija sajaukums no agresīvas motivācijas un labām spējām deleģēt uzdevumus. Šķita, ka vien pirms dažām dienām Meisons bija iekāpis kriokamerā, bet, mēģinot uzurdīt atmiņas par to, cik ilgs laiks ir pagājis, viņš atklāja vien nepārvaramu pelēku reģionu, neskaidru sajūtu, ka viņa laika izjūta ir izkritusi no eņģēm.

Acīmredzot pēc divtūkstoš gadiem tā notiek. Teju vai ik pēc minūtes viņu no jauna pārsteidza apziņa, cik ļoti — gandrīz vai smieklīgi — viņiem paveicies, ka viņi vispār var būt šeit. *Apmierinoši*, kā izteicās Leina.

“Bet no kurienes tas nāk?” Holstens jautāja. “Vai no turienes, kur mums šķita?”

Gaijens tikai pamāja. Kapteiņa seja bija mierīga, bet Holstens juta, kā viņu pārņem sajūsmas vilnis. *Tur tas ir! Tas ir pa īstam — un vienmēr ir bijis!*